

AVONDLES.

Fragment.

HET góót, toen Mien, soeziger van het aldoor maar overlezen van eenzelfde stuk droge paedagogiek, om half zeven uit lijn negen stapte.



De regen kletterde, sputterde, venijnig, kletste haar pal in 't gezicht; de straten glommen, de keien flikkerden in het licht van de lantarens, ze voelde haar druipnatte rok kleffig slingeren rond haar beenen. Haastig liep ze de stille straten door, naar de Kweek. De huizen rezen hoog en donker. Hier en daar even ineens een licht raam, als een lamp werd aangestoken, de hemel hóóg, en zwart, zwárt en staag — door het driftig tikkelen van den regen. — En in haar hoofd roesde nog als een molen een rij van on-

samenhangende termen en namen: Mierenboekje, Herbart, Spencer, tabularosa, kentheorie.

Daar was de Kweek, met het zwarte hol van de portiek. Alles was nog donker, de ramen keken zwart uit het grauw van den gevel, en binnen was het stil.

Ze stond te stampen op de kil-natte stoep, zocht naar 't knopje van de electriche schel. Een trillend belgeluidje sneed door de stilte binnen. Mien tuurde, op haar teenen staande, door het getralied raampje, de vestibule was ook donker, was 't nog zoo vroeg?

Ineens, terwijl ze afgewend stond te staren naar de pinkelende lantarenlichten in de straat, ging de deur aarzelend open, met een stroef geluid en kwam een stem, Ans' stem, gedempt uit het duister: „Ben jij 't, Mien?”



„Ja,” zei Mien, dadelijk binnenstappend. Ans sloot de deur weer zacht. „Wat is 't hier gek donker zeg. Ben jij maar alleen hier? Is Bronsveld d'r niet.” — Bronsveld was de concierge.

„Née”, klonk Ans stem van de trap. „Meneer Kroon schijnt vergeten te hebben om aan 'm te zeggen, dat we vanavond les hadden. We zitten allemaal in vier, kom maar gauw boven.”

„En hoe komen jullie d'r dan in.”

„Valstar is gebleven van vier uur af. Die zou 'n proef klaarzetten voor meneer Kroon in de „physica”, maar nou hebben we geen sleutelkje voor 't licht.”

„En d'r brandt er een boven.”

„Ja, da's die met 'n gewoon knopje op de gang.....”

„Wie zijn er?”

Op de bovengang brandde verloren één enkele lamp — die de inspringende hoeken met de kapstokken in duister liet. Achter de deur van de vierde klonk gedempt geluid van brommend praten.

Ans zei: „Nou, allemaal al, we waren zoowat gelijk. Jo en Doortje en Lena, en Valstar en Kamminga en De Haan en Huiskens en Ketting. De halve klas immers, die 't eerste óp moeten.”

Ans stond al met de deurknop in haar hand: „Wat giet 't hè?”

„Ja, ontaard”. Mien liep achter Ans het donkere lokaal in.

Op den drempel bleef ze even staan. Eerst leek het, nu ze uit het licht kwam, een diep, donker hol, of ze vlak voor een zwart gordijn stond, waar ze tegen aan zou loopen. Dan begonnen haar oogen aan het licht te wennen, zag ze in vage omtrekken de anderen zitten, op de voorste banken, op stoelen, op 't bordbankje.

De groote vulkachel brandde — een klep hing onderaan open, als een muil; een vreemde, wonderlijk-roode gloeiende grot was die opening; een venijnig oog, een rossige plek licht lag er voor, op den stoffigen planken vloer. En daarachter waren de ramen, vreemd groot en zwart, de huizen aan den overkant smolten samen met het donker van den hemel.

„Goienavond allemaal,” klonk Mien's stem rustig-genoeglijk door het duister, en een algemeen gebrom rees: „Goienavond.”

„Kom d'r in,” kwam Lena's stem van voor 't bord, „d'r is nog een stoel, doe die deur achter je dicht.”

Mien plofte haar tasch op een bank, zocht behoedzaam-fastend den weg, als eenig baken het hellichtend pookgat van de kachel. Ze strui-

kelde over Valstar's beenen, die plat op den grond zat, vlak tegen de voorste bank aan.

Hij trok bereidwillig zijn groote voeten wat op, zei niet eens wat. Er hing een tevreden genoeglijkheid in het donkere lokaal, buiten kletterde de regen als hagel tegen de ramen.

Mien vond een stoel, bij de kachel, liet zich lui neer, haar natte voeten gestrekt naar de koesterende warmte. Ze keek den kring rond, allemaal ernstige gezichten, die als gebiologeerd staarden in het roode, vurige oog van de kachel. Vlak bij haar voeten zat Valstar, ze zag zijn ruig hoofd, dat tegen de bank leunde — hij speelde met de pook.



Lena zat op 't bordbankje, haar ellebogen op haar knieën, haar scherpe kin steunend op haar vuisten. Ans was naast haar geschoven. Jo Kans zat op 't tafeltje voor de klas.

Doortje, tenger Indisch kindje, aan den anderen kant van de kachel, ineengedoken als een vogeltje, op haar stoel. Mien zag flauw den omtrek van haar zwart kopje tegen den gelig oplichtenden muur.

Jelle Kamminga zat naast Valstar op den grond, met opgetrokken knieën, zijn armen daaromheen geslagen, bij den gloed van het vuur zag Mien een streepje van zijn roodzijden sokken. De andere jongens zaten op de banken, Huiskens en De Haan — alleen Ketting stond, naast Mien, en zweeg als de anderen.

„Kroon is d'r nog niet,” verklaarde een jongensstem ergens in 't donker. 't Was de kleine Huiskens, „nou kennen we 't licht niet aandraaien.” Mien zei niet: „Dat wéét ik al,” zoiets zou ze, vinnig, overdag gezegd hebben, nu leek dat een onmogelijkheid in de genoeglijke stilte van den avond.

„'t Is wel gezellig zoo,” vond ze behaaglijk. „Iets als een kampvuur,” zei Jelle droomerig van den grond.

„Op de hei”..... Het was Valstar's stem, 't eerste woord bijna, dat hij zei vanavond.

„Vragen of Kroon 't zoo laat” — aan Lena's stem was haar glimlach te hooren. „Straks, als tie komt. Geen licht aan, en dan allemaal zoo om de kachel.”

„Waar wou jij Kroon dan zetten?” plaagde Ketting.

„Op den grond,” stelde Mien voor, „midden in, zeg. Het opperhoofd der — help es.....”

„Apachen,” zei de Haan met een grafstem.

„Zeg,” klonk weer een stem van den grond — „Moet je es in dat rooie gat kijken. Verdraaid zeg, net een spelonk, kijk.” Ze bukten allemaal, keken om elkaars hoofden heen, kleine spitse vlammetjes lekten aan de kolen, schenen omhoog te klauteren, dan stil te wiegelen als bloemen in den wind. In eens stak Valstar de zware pookstang in het gloeiend oog, de toovergrot zakte ineen, de vlammen dansten en rekten. Het rossig-rood lag als een glans op hun stille gezichten.

De stilte sloot weer toe, een felle regenvlaag plaste tegen de ruiten.

„Het regent, o, wat regent het!” kwam Jelle's stem ineens, droomerig.

Ze glimlachten, allemaal, dachten aan het gedicht, dat ze pas bij meneer Moolhuyzen — alias Mol — geleerd hadden.

„Hè, ga verder, Kamminga,” het was Doortje, die het zei. Was het vol daglicht geweest, dan had ze zoiets nooit durven zeggen, maar hier, in 't vriendelijk, veilig donker leek alles veel eenvoudiger dan overdag.

Ze hoorden Doortje's muzikale stem, en géén verwonderde zich, ze hadden allemaal 't zelfde willen vragen.

En Jelle ging door, zonder zijn houding te veranderen, zijn armen om zijn hoogopgetrokken knieën, zijn knap donker hoofd leunend tegen een poot van 't tafeltje, zijn oogen peinzend gericht op den gloed in het pookgat:

„Het regent, o, wat regent het!
Ik hoor het in mijn warme bed,
Ik hoor den regen zingen.
Het regent, régent, dat het giet!
Dat niemand daar nou iets van ziet,
Van al die donk're dingen!”

Jelle kón goed voordragen, dat wisten ze wel, maar zóó, zoo, dat het gedicht een levend ding werd, de simpele woorden glans kregen en kleur, en de droomerige zinnen elkaar volgden, als golven naar het strand..... soms ineens een woord als 'n tintelende druppel omhoog spatte:

„Of dat 'n kérel buiten staat
Te fluisteren aan je ooren.”

Dat deed het donker, en de regen, en de stilte van het verlaten gebouw.

Toen het uit was, zei niemand iets. Niemand had 't gevoel, dat er een gedicht was opgezegd, een vreeselijk iets, als Mol je er op tracteerde, een stuk uit „Hagar” bijvoorbeeld. 't Was, of

Jelle wat verteld had, zóó maar, waar je eens over knikt, en zegt: „Hè ja,” of heelemaal niets zegt.

Valstar, die zijn gezicht veilig wist in de bescherming van 't bankendonker, zat strak in het roode kachelgat te staren, dat hoe langer hoe heller werd. En hij dacht aan Jan, en de hope-looze schreeuwende verlatenheid, dat schrikkelijke gevoel, als op den begrafenisdag, deed hem zijn tanden op elkaar klemmen. Jan, o, waarom zat hij d'r nou niet bij, met z'n magere bleeke gezicht, en z'n zwarte haar met een krul over z'n voorhoofd. Wat zou hij genoten hebben van zooiets, stilletjes hebben zitten kijken naast hem, inplaats van die vreemde knul, die Kamminga.

Ach, dat heele beroerde examen kon 'm nou toch geen lor meer schelen, nou ze 't samen niet konden doen. Die avondles, waarom ging die d'r naar toe, gaf 't soms wat, als-tie zákte? Zoometeen weer alleen naar huis, langs die ellendige donkere weg, en dan in je eentje maar piekeren, natuurlijk, over dat eene: Jan, dóód.....

Ineens schokte hij op, als van pijn, noemden ze Jan z'n naam daar?

„'t Is nou vandaag net drie maanden,” ving hij nog op, 't was Lena's stem, stiller dan anders.

„Drie maanden,” herhaalde er een, ongeloovig.
„— Ja, veertien December.”

Dan zwegen ze allen, dachten aan dien natten winderigen winterdag, toen ze Jan hadden be-graven.

Even was er 'n sombere stilte. Mien gluurde naar Valstar, maar ze zag alleen zijn beenen beschenen door 't rossig licht, en zijn groote handen, die de pook omklemd hielden.

Dan begon De Haan opeens:

„Kamminga, doe nog es een dingetje,” en ze vielen hem allemaal bij, terwijl Kamminga in 't donker zat te hoofdschudden. Jan was vergeten.

Valstar smeet met 'n plotselinge beweging de pook van zich af, die rinkelend tegen een kachelpoot viel. Het harde geluid scheurde vijandig de tevreden sfeer.

„Laat Ketting nou maar es voordragen,” weerde Jelle af. „Toe jò, doe nog es dat ding van die maskerade?”

„Nee,” zei Ketting, met een ongewoon-kalme stem, „néé, daar moet je gebaren bij maken, en zoo, anders is er geen aardigheid an. Nee, de Paardengång van Laurillard, die is wel aardig, maar die kennen jullie natuurlijk.”

„Néé, néé, hè, doe die es,” het klonk dringend, maar toch gedempt.

Ketting begon, en Mien bedacht met 'n glimlach, terwijl ze genoeglijk-soezend luisterde; wat

Mol wel zou gezegd hebben, als hij Ketting nu eens hooren kon, of hij dan ook een beetje venijnig zou zeggen, dat-ie alleen maar voor goedkoope aardigheden geschikt was. Want leuk deed-ie 't toch maar, hoor ze es klappen, en 't was een moeilijk ding.

„Ze praten geen van allen over 't werk,” dacht Mien tevreden, „geen gezeur over zuurstof en electriseermachines — gelukkig....”

„Zeg.....” kwam ineens Jo's stem van 't tafeltje, nu eens niet aanstellerig, met 'n voorstel, dat ze allemaal graag gedaan hadden, als, nou ja, als ze niet bang waren geweest, dat de anderen 't gek zouden vinden:

„Laten we es wat zingen.”

Valstar gromde even in de diepte, maar dat hoorde niemand. De jongens grinnikten, maar de meisjes vielen Jo gretig bij.

„Moeten jullie 't gauw doen,” ried Mien, „Kroon komt zoo.” Meteen zette Lena in, jolig, en dadelijk viel 't heele koor in:

„Wie zich 't onderwijs wil wijden,
Die heeft heel wat te doorstaan.
Huidige en verleden tijden,
Loop van sterren, zon en maan,
Acte j — a plus b —
Vrije- en orde-oefeningen
Lezen, schrijven, reek'nen, zingen,
V = V 2 gh.
Ut, re, mi en fa, sol, la.”

Een beetje buiten adem zwegen ze, en toen brak er een algemeen gelach los. Huiskens had in onvervalscht plat stadsdialect boven alles uit zitten schreeuwen:

„Acte jai, a plus bai!”

Na dit jolig begin kwamen de tongen los en ze zongen, 't een na 't ander — van jolig werden ze kalm, en van kalm ernstig, en juist klonk het zeer mooie Middel-eeuwsch lied op in t donkere lokaal:

„Ic seg adieu, wij twee, wij moeten scheijden,”

toen de deur haastig opengedrukt werd, en meneer Kroon op den drempel stond.

Even hokte het gezang, verlegen, maar





Berceau in het Baarnsche Bosch.

Foto van D. F. Eberhardt, Baarn.

dan zetten ze onbevreesd door, glimlachend om den verbaasden leeraar, die stil in het deurgat bleef staan.

En waarlijk, toen 't uit was, zei hij: „Bravo, bravo,” en trok de deur achter zich dicht.

„Nog eentje Meneer?” riep er een, vroolijk. Ze lachten allemaal.

„Hier is 'n stoel, Meneer!” kwam er een ander, — met bonkend geweld werd een stoel over de banken naar voren geheschen.

„Ja maar jongens —”

„Hè nee, meneer, hè nee, gaat u nou ook effen zitten,” bedelde eensgezind 't koor; acht, tien handen, trokken in 't donker den leeraar op z'n stoel.

„U mag kiezen!” riep Ans, en dat bracht nieuwe vroolijkheid.

„Nou vooruit,” dan zweeg de leeraar nadenkend, en gespannen wachtten ze allemaal, ineens ernstig. Wát zou hij zeggen?

Dan zei hij, peinzend, in een plotselinge ontroering voor die opgeheven jonge gezichten, die hij om zich heen wist: „Jullie zongen laatst iets bij meneer Post, daar heb ik op de gang naar

staan luisteren. Dat Terzett uit Elias. Kennen jullie dat nog?”

Er was een brommend toestemmen, dan hieven ze aan, eerst zacht, tot de meisjes helder op doorzetten:

„Hebet deine Augen auf, zu den Bergen, Von deren deine Hilfe, deine Hilfe kommt!”

Het had nog nooit zoo onberispelijk zuiver geklonken, en dat zonder stemvork en piano — en Meneer Kroon's zwaar geluid droeg het heele spontane gezang.

Toen 't uit was, stonden ze uit zichzelf op.

„Kom jongens, 't is tijd, nou 't licht aan.”

Vijf minuten later was 't lokaal weer alle-daagsch — nuchter, de electriche lampen schenen onbarmhartig hel, de gordijnen werden dichtgeschoven, het roode pookgat verloor opeens zijn betoovering.

Ze keken elkaar aan, met een stil genoeg in hun oogen, en heel den avond, onder het drukke werken door, bleef in het hooge lichte lokaal hangen de stil-genoege lijke stemming van dat schemer-halfuurtje vooraf. RIE VAN R.